

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De mortificatione linguæ, & primo de malis eius. Cap. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

aliciis carni harentibus, supplices beneficia postularunt. Nec defuit proventus, ubi ad pedes Dei, sacrificium contiti cordis offerens, se prostravit humiliter, sed propè fuit inuocantibus se Deus, & porrexit manum naufragis, & subuenit afflictis. Sic ille. Antiocheni ut Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpti erant à Spiritu sancto, dimitterent, prius ieiunio & oratione se muniunt. Ieiunantes, inquit, & orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos. Et ipsi Saulus & Barnabas orant cum ieiunationibus, ut Domino animas fidelium commendent. Sempèrque Ecclesia ab Spiritu sancto docta, censuit orationi afflictionem corporis esse iungendam, ut postulatio afflictione, quasi curru vecta, in conspectum Domini possit ascendere.

Ahor. 13

3.

Ahor. 14

22.

Climac. grad. 26.

Postrema utilitas, est nequissimorum spirituum fuga. Illi quippe spurcissimarum voluptatum amatores & libidinis incentores, illorum conspectum auerfantur, & timent, quos vident, per spontaneas afflictiones carni bellum indicere. Nullam se sperant requiem habituros in illis, quorum corpora ieiunius, vigiliis, & veste aspera, & aliis afflictionibus castigata conspiciunt. Vnde Climacus pulchre ait: Sicut exsiccatum lutum iam non porcis vsui esse potest, ut ibi se volent: ita & caro per abstinentiam marcida effecta, demonibus vltra non præbebit in se quiescendi locum. Afflictio ergo discreta corporis nostri, afflictio illorum est, dolor carnis nostræ illos torquet, & ut canes virga percussos, à nobis arceat, ne tentationes afferant, & profectibus nostris insidiantur. Ideo illi mille artibus curant, seruos Dei à carnis afflictionibus abstrahere, & ad non necessariam indulgentiam, timore ægrotudinis incurrendæ, permouere. Quod faciunt, non quidem ut corpus validum seruent, sed ut corpus pariter & mentem interimant. Egregiè Hugo Victorinus, expositis vanis rationibus demonis, quibus carnis afflictionem fugiendam esse suadet, hæc subdit: Ecce diabolus physicam docet: ecce medicus factus est, de complexionibus loquitur, infirmitates diuersas, si teneatur religio, generari prædicat. Sed quare hoc? Non ut mereri velit, sed ut occidere possit. Non ut ægrotudines curet, sed ut securius inferat mortem. Videt ex subtractione ciborum, luxuriæ vires posse minui, & ideo non tardat minari ægrotudinem. Timet ocium perire, & somnolentiam destitui, & ideo laboris intolerantiam & protensa vigiliarum spacia præterdit. Credit, ex paupertate humilitatem nutiri, & ideo quærit occasiones, quibus humilitatis impediatur aduentum. Hæc ille. Intelligamus ergo astutias demonis, & non facile carni nostræ superflua postulant credamus, sed ad deiiciendos aduersarios, ad noua beneficia impetranda, & ad reliqua quæ diximus, obtinenda, eam assumpta afflictione domemus.

Hugo. 1. de claus. anime. c. 2.

vsus Mortificationis corporis quo ad asperitates.

Hæc autem sunt, o serue Dei, quibus poteris corpus tuum castigare, ut illud nõ iam seruum proterum, sed morigeratum & in omnibus subiectum possideas.

I. Cilicium ex feris animalium contextum, vel ex alia materia asperiori compactum, aliquot saltem hebdomada diebus induito.

II. Flagris, & funibus, vel alio, quod dolorem inferat, corpus tuum cædit.

III. In lectulo ab omni mollicie alieno semper: & aliquando, ut bis aut ter in hebdomada, in nuda tabula ad dormiendum cubato.

III. Cellam non ampliotem, sed angustiorem

& obscuriorem, quantum tui officij aut ministerij qualitas permiserit, ad habitandum eligit.

V. Ab alimentis suauitatem, ab aqua nimiam frigiditatem, quæ non parum delectat, amoueto.

VI. In vestibus, quæ semper nudæ esse debent, aliquam incommoditatem, & ad tempus ob tui vilipensionem, nonnullam immundiciem admittito.

VII. Ieiunius & inedia carnem atterito.

VIII. Genuflexionibus & stationibus protelatis, tempore scilicet proluxæ orationis, te ipsum affligito.

IX. Frigus, & æstus, & corporis fatigationem ex itinere, aut alio labore profectam, libenter sustineto.

X. Quicquid aliud carni molestum occurrerit, ut gemmam pretiosam assumito.

His aliisque similibus viri sancti domuerunt corpora sua (quod ex eorum historiis constat) ut hostem, qui fuit multorum peccatorum causa, punirent, & merita cumularent. Quos imitari debemus, ita tamen, ut mensuræ gratiæ nobis data cooperemur, & vires nostras non excedamus. Sicut enim certum est, omnia ista vniuersis congruere, neminemque esse, qui non possit in his aliquod Domino gratissimum obsequium offerre: ita etiam est certissimum, multos ob corporis imbecillitatem, aut ob muneris obligationem, aut ob status qualitatem, satis modicum posse præstare. Quare in his omnibus, & in aliis quæ ad mortificationem pertinent, tum virtus discretionis, tum consilium viri sapientis, sunt necessaria. De quibus in fine huius tractationis dicemus.

De Mortificatione lingue: & primò de malis eius.

CAPVT X.

VM Potens aliquis rex, alterius principis regnum inuadit, & victor existens, non tantum paruula oppidula, sed fortes quoque vrbes expugnat; solent victi se in arcem munitissimam regni recipere, ut ibi se ab hoste defendant, & inde resumptis viribus exeant, omniæque loca amissa recuperent. Quos vt rex victor penitus prosternat, & vincat, compellitur quasi de nouo bellum incipere, ut scilicet arcem illam, in quam hostes confluxerunt, suæ subiciat potestati. Idque euenisse Dauid ex scriptura sacra cognoscitur; Occupato namque regno Iudæ & Israël, abiit in Ierusalem, quam Iebusæi illic vsque possederant, ut eam sibi subderet, & hostes Israëlitarum omnino deleteret. Idem profectò viro iusto, & proprij cordis expugnatori faciendum est, qui cohibitis sensibus, & compresso ac domito corpore, debet scire, adhuc munitissimam arcem expugnandam superesse, qua hostes, id est, vitia se tuerunt, & protegunt. Hæc autem arx non est alia quàm lingua, cuius subiectio ad eò spirituali viro necessaria est, vt sine illa nullatenus perfectionem obtineat. Nam quomodo perfectionem assequetur, qui originem innumerabilium imperfectionum fouet, qui initium tot malorum liberum seruat in corpore, qui inquietudinum seminarium non obturat? Hostes certè ex lingua, tanquam ex latebris, egredientes, ni ipsa peracti abnegationis curâ comprimat, victorem vincet, & quicquid magno labore quaesierat, sine difficultate diripient. Verba enim ociositatis, iactantiæ, & amarulentæ, & aliorum vitiorum, cor eisdem, à quibus dimanant, vitis subiciunt, tanto facilius, quanto suauius est, consensum voluntatis,

Infra. p. 3. c. 14.

2. Reg. 5. 6.

sensum

fenfum, & verba sequi, & in illis, quae laudat, haerere. Nihil ergo spiritualis vir se fecisse putet, si compresso per asperitatis corpore, linguam non cohibet; quia ipsa per se sufficit bella in mente suscitare, & flammam inanium desideriorum accendere. Quare eius mala dicamus, quorum consideratio sanctam indignationem, & odium salutare aduersus hunc hostem vincit, & vniuersos aliquo fraudis relo configit. Si Spiritus Dei per os Iacobi Apostoli, linguae mala, sacra scripturarum voluminibus declarata, ad eruditionem nostram in vnum collegit. Exorditur autem a generalitate detrimenti, quia lingua omnes vincit, & vniuersos aliquo fraudis relo configit. Si quis, inquit, in verbo non offendit, hic perfectus est vir; potens etiam frano circumducere totum corpus. Tanta, inquam, est ad peccandum lingua facilitas, tanta ad delinquendum sermone procliuitas, ut forte nemo fuerit, vno Christo Salvatore, qui omnino peccare non potuit, & vna Beata Virgine excepta, qui non aliquando leni sermone deliquerit. Idque verba praecedentia confirmant. In multis offendimus omnes. Qui omnes? Annon Apostolus est qui loquitur, & se reliquis annumerat, ut notauit Augustinus? Ergo etiam sancti, etiam Prophetae, & ipsimet Apostoli, in communi conuersatione aliquando verbo deliquerunt. Et Ecclesiasticus neminem excipiens ait: Quis est, qui non deliquerit in lingua sua? Quasi dicat: Non facile inuenies aliquem, qui non lingua deliquerit; quare si amicus labatur lingua, sed non ex animo, quia ex ignorantia aut inaduertentia peccauit, facile illi erit ignoscendum. Nec nobis obicitur Ioannes Baptista, de quo canit Ecclesia, quia in desertum secessit, *Ne leui saltem maculare vitam. Famine possit.* Aliud enim est velle, aliud perficere: aliud conari, aliud exequi: & forte ille postquam desertum petiit, ut linguam custodiret, ad homines regressus, nonnulla lingua imperfectione peccauit. Aut si non peccauit, nec etiam deuotissime, erit ille, de quo subinfertur, quia lingua non offendens, perfectus est vir. Nec etiam in oppositum afferendi sunt elingues, & muti; quoniam istis facultas delinquendi per linguam subtracta est: & si non loquendi potestate, at voluntate peccarunt. Mala igitur lingua generalia sunt, quia omne genus humanum peruadunt. Si quis vero post multum labore, ac diligentissimam curam in eliminandis linguae vitis adhibitam, iam eousque processit, ut verbo non offendat, & sermone non cadat, is in virum perfectum ac omni virtute consummatum euasit. Nec utcumque perfectus est, sed plane potes, totum corpus, id est, omnes animae facultates, omnes habitus, omnes affectus, & desideria frænare. Nam quilibet horum excessus statim sermone patefactus existit, & oblata occasione, verbo manifestatur. Et bene poterit quis per aliquod tempus silentio vitia mentis obtegere, & alium se fingere: sed si diu cum illo conuersetur, ex verbis, quid intus habeat, nullo negotio venabimur. Vnde oportet, perfectum virum esse illum, qui de thesauro cordis sui semper per linguam bona promit, & nunquam aliquid vitiosum aut imperfectum edicit.

Sed malum linguae, ex eo quod sit generale, non esset admodum extimescendum, si simplex & modicum esset, paruūque damnum ac molestiam ingereret. At multiplex & magnum est, ac propterea omni est diligentia vitandum. Est quidem multiplex, quoniam omnes affectus & vires animae in praecipis trahit. Annon frantum paruulum instrumentum est? Sed illud ad gubernandum equum est magni momenti, quoniam ori eius iniectum, totum equi

corpus in quam volueris partem circumfert. Annon clauus naui modicus est? Sed ipse sufficit magnam nauim onerariam, a validis etiam ventis agitatam, in eam partem, qua voluerit gubernator, impellere. Ita lingua, si formam eius ac quantitatem spectes, modicum quidem membrum est, quod in ore quasi in sua cauernula latitat, & licet inde, velut si mus paruulus ex suo latibulo progrediatur, nihil mali inferendum praefert. At si fructus eius, id est, verba consideres, magnificè se iactat, & viros sermones effundit, quibus & manus, & pedes, & cor ad mille facinorum patracionem impellit. Est velut frantum, quod Dominus in os hominis misit, ut laude eius lingua prolata, secundum sententiam scriptam in Isaia, [infrangeret eum, ne intereat.] At si diabolus habenas huic frano affixas accipiat, & sermonibus a se dictatis linguam moueat, totum hominem, quasi equum furis agitatam, in barathrum multorum peccatorum coniciet. Adeo ut dicat Ecclesiasticus: Multi ceciderunt in ore gladii, sed non sic, quasi qui interierunt per linguam suam.] Est etiam lingua tanquam nauis gubernaculum, quod in partibus nauis, si ad eius magnitudinem attendamus, ferè postremum locum obtinet. Sed ex eius ductu maximè pender bona aut mala nauigatio, & in opatum portum appulsio, aut misera nauigantium nauisque submeritio. Sic lingua temon est vitae nostrae, cui Dominus, nisi reluctemur, gubernator assitit, iuxta illud quod ait Salomon in Proverbiis: Hominis est animam preparare, id est, quid in aliquo negotio dicturus est, cogitare, [& Domini gubernare linguam.] Si verò nos è manibus sapientis gubernatoris temonem eripiamus, & aduersario committamus, absque dubio submergemur. Quod amicus quidam Iob significauit, dicens: Nunquid qui multa loquitur, non audiet, aut vir verborum iustificabitur? Est enim propriū loquacis hominis velle omnia loqui, & nihil audire; qui, ut inquit Gregorius, iustificari nequaquam poterit, quia dum quisque per verba disfluit, perdit grauitate silentij, mentis custodiam amittit. Quod amicis Iob euenisse, idem sanctus doctor testatus est. Nam cum tacent, iusti habentur, cum loquuntur, a Domino reprobantur, & praecipiti locutione perdidit bonū, quod multo labore mercati sunt. Vide quo pacto modica lingua instar nauis gubernaculi merces nostrorum meritorum iniustitiae naufragio submergat.

Nec solum lingua multiplex malum affert, sed quodlibet etiam illorum ita solet augere, ut incaute loquentem omnino consumat. Nam sicut modica scintilla ignis magnam syluam incendit, & nemus densissimus in cinerem vertit: ita vnum verbum, quod ex lingua, tanquam ex igne, resultat, labores pro virtute antea susceptos adurit. Vnde Bernardus: Leuis res est sermo, sed grauitate vulnerat, aptissimum euacuandis cordibus instrumentum. Scintilla hinc accenditur, & post modicum ventis impulsā, in loca distantissima flammam consumentes effundit. Ita verbum incaute prolatum hinc dicitur, & non tantum praesentes libenter audientes vrit, sed absentes quoque nihil timentes vorat. Quod profecto idem Bernardus non siluit: Vnus, inquit, est, qui loquitur, & vnum tantum verbum profert, & tamen illud vnum verbum vno in momento, multitudinis audientium dum aures afficit, animas interficit. Cui addit Humbertus: Nocet his, de quibus loquitur, etiam valde remotis; ut lingua eius, qui est in Gallia, nocet etiam, qui est ultra mare, vel in Hispania, dum eum infamat. Immo lingua eius, qui est in terra, quodammodo nocet etiam, qui est in caelo, dum

Iacobi. 3.

2.

August. ser. 122. de diuer. c. 1.

Ecclesi. 19. 17.

Iacobi. 3.

Isaia 48. 9.

Ecclesi. 28. 22.

Prover. 16. 1.

Iob 11. 2.

Greg. 10. mor. c. 2.

Idem 3. mor. c. 10.

Bern. ser. de triplici custodia nauis, etc.

Idem. ser. 24. in Cant.

Humber. lib. 2. p. 3. c. 5.

Jerem. 11. 3.

Iob. 6. Greg. 7. mor. c. 17.

Isaia 5. 24.

Psalm. 139. 4.

Psalm. 56. 5.

Ecc. 29. 26.

Deum blasphemat.] Ideo Ieremias linguam comparat arcui: Extenderunt linguam suam, quasi arcum mendacij & non veritatis:] quoniam sicut arcus à longè ferit, ita lingua absentibus etiã & longè diffitis nocet. Scintilla denique principio modicum ignem accendit, sed non magna interiecta morula, magnam flammam & inextinguibilem ignem excuscat. Sic verbum incircumpectum à paucis incipit, sed ex his ad pestilentiora procedit. Audiamus hoc ex ore Gregorij, explicantis illud Iob:] Et inventum verba proferis.] In ventum, inquit, verba proferre, est ociosa dicere. Nam sæpe dum ab ociosis verbis nequaquam lingua compescitur, ad temeritatem quoque stultæ increpationis effrænatur. Quibusdam enim ruinæ suæ gradibus desidiosa mens in foueæ lapsus impellitur: Nam dum ociosa verba cauere negligimus, ad noxia peruenimus: vt prius loqui aliena libeat, & postmodum detractionibus eorum vitam, de quibus loquitur, lingua mordeat, quandoque autem vsque ad apertas contumelias erumpat.] Hæc ille. Est ergo magna similitudo inter verbum malè prolatum atque scintillam, quòd sicut hæc serpit quàm latissimè, & ingentem flammam excitat, ita illud loca remotiora peruadit, in illisque corda minùs cauta succendit. Vnum verbum Arij, vnus sermo Sabellij, vna peruersa doctrina Pelagij aut Lutheri, quasi vna scintilla fuit, sed quas strages non intulit, quas calamitates Ecclesiæ non attulit?

Quòd si verba scintillæ sunt, & scintillæ ex igne solent erumpere, vide tu quid de lingua debeas cogitare? Certè lingua ignis est, & ignis vorax atque consumens, quòd & eius forma, & color, & motus, & effectus declarant. Nam si formam eius spectes, in figuram cuiusdam flammæ, ex fornace erumpentis, extenditur. Quare Isaia flammam ignis, linguam eius appellauit, cum dixit: Sicut deuorat stipulam lingua ignis, & calor flammæ exurit.] Si colorem aspicias, igneam colorem habet, & rubore suo satis designat, se vitæ innocentium non parcere, & proximorum sanguine delectari. De linguis enim iniquorum dictum est, quòd [acuerunt linguas suas sicut serpentis: venenum aspidum sub labijs eorum.] Et rursus: Lingua eorum gladius acutus.] Quare hoc nisi quia lingua crudelis ad modum serpentis mordeat, & sicut gladius, sanguinem fundit? Si motum consideres, ceu flamma, hue & illuc voluitur, & si quæ tangat, illis non parcat, sed quasi ignis vorat, aut fumo & fuligine tingit. Meritoque de ea ait Ecclesiasticus: Lingua tertia, id est, debita simplicitate carens, multos commouit, & disperfit illos de gente in gentem: ciuitates muratas diuitum destruxit, & domos magnatorum effodit. Ex quo constat eam habere effectus ignis: Quoniam cum iste in domo alicuius accenditur, omnes turbat, & in varias domus partes spargit, vt quærant, quibus ignem extinguant. Si autem ignis præualuerit, omnia vastat, vicinas etiam domos ditissimorum inuadit, & opes eorum absument: Sic profus lingua, si incipiat præter ordinem & extra metas rationis volitari, præsentibus & absentibus commouet, & nisi eius verba citò compresserint, virtutibus fratrum damnum affert, & quicquid tangit, sua malignitate peruertit.

Est igitur lingua ignis, & nõ solum hoc, sed & vniuersitas iniquitatis. Nam si nunc vniuersitatem pro eo, quod vulgo sumitur, scilicet pro Academia, sumamus, merito vniuersitas iniquitatis à Iacobo dicitur, quæ quicquid iniquum & perversum est, edocetur. In amplissima Academia, qualis est Salmanticensis aut Complutensis, omnes scientiæ, & iura ca-

nonica, & ciuilia ad amissim explicantur: sic in lingua mala, quasi in vniuersitate malorum, omnes iniquitates, omnia delicta, & vniuersa iniuriæ contra leges diuinas & humanas exponuntur. Annon solæ iniquitates sunt, quæ hominem forðant & inquinant? sed has Dominus ex ore & corde exire pronuntiat? Quæ autem procedunt de ore, inquit, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem.] Aues scite, quæ mala in hac iniquitatis vniuersitate legantur? Audi igitur. In ea explicantur adulationes, blasphemias, calumnia, detractiones, excusationes peccatorum, fraudes, gloriationes vanæ, hæreses, iurationes falsæ, lamentationes iniustæ, mendacia, nugæ, obstruktionem veritatis, periuria, querelæ, rixæ, sulturationes, taciturnitates pusillanimes vituperationes, & zelus amarus. Hæc vniuersitas indignos honorat, & ornat sapientiæ & virtutis insignibus: dignos vero, debito honore spoliat, & apud omnes infamat. In hac tandem vniuersitate malorum, ferè non est malum quod non inueniatur. Peccatum, quod per linguam admittitur, inquit Basilius, omnium ferè propensissimum, & idem multiforme. Iratus es? Mox lingua occurrit. Concupiscentia teneris? Habes & hæc linguam ante omnia, quasi lenam & conciliatricem, quæ cooperetur peccato, quæ per simulationem proximis imponat. Est tibi lingua quoque vice scuti ad iniquitatem, cum non ex corde loquitur, sed ea promit, quæ ad fraudem & imposturam faciunt. Denique quid opus commemorare quæ per linguam peccentur? Vita nostra referta est linguæ delictis: Turpiloquio, vrbantate, stultiloquio, & quæ non conueniunt, detractione, ocioso sermone, periurio, falsis testimonijs. Hæc mala omnia, & adhuc illis plura, sunt linguæ opera. Qui verò aduersus Dei glottam os aperit, & iniquitatem in excelsum loquuntur, aliõne quàm linguæ organo impietatem suam perficiunt?] Sic Basilius. Lingua maculat totum corpus, id est, omnes affectiones nostras: Quia enim per eam omnia mala concinnantur, vt supra & latrocinia, aut patrantur, vt periuria & falsa testimonia, aut iniquis prætextibus defenduntur, ideo nihil est in nobis, quòd non maculet, & à sua puritate deturbet. Vel maculat totum corpus, quia testis est macularum cordis, & quæ mala intus lateant, ostendit. Et inflammatur rotam natiuitatis nostræ, nempe omnem vitam nostræ cursum: quoniam hæc adolècentes decipit, iuvenes inflammatur, viros prouocat ad malum, in senibus indignationem suscitatur. Inflammatur rotam natiuitatis; quia dum ipsa voluitur, prauos affectus iræ, inanis gloriæ, & pusillanimitatis accendit. Nec mirum quòd tot mala inferat: siquidem ipsa inflammatur à gehenna, id est, à diabolo incitatur, qui sicut per se ipsam & per prauas suggestiones ad omne malum prouocat, ita per iniquam linguam ad omne peccatum instigat.

Id verò maximè auget linguæ nequitiam, quòd est supra vires humanas, huc hostem vincere, & moderari. Homo quidem arte & industria feras immanes domat, vt viros, elephantes, atque leones, serpentes subdit, dum aspides & basiliscos interficit; volucres mansuefacit, & cicures reddit: pisces capit, & in suum quotidie vium assumit; at linguam nullis hominum proprijs viribus domuit, nec suo imperio ac potestati subiecit. Solus Deus est, qui hanc bestiam domat, & in eius subiectione talem rationem inuit, vt ea ipsa linguæ ferocitatem & sauitiam ostenderet. Nam sæuum mare, quo nihil terribilius ac indomabilis inuenitur, solo præcepto voluntatis suæ & infirma arena coërcuit. Nihilque aliud significat, cum per Iob ait: Circumdedit illud terminis meis,

Matth. 15. 18.

Basil. hom. in Psal. 33.

Iob. 38. 10.

& posui

& posui vectem & ostia, & dixi: Vsq; huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes ruentes fluctus tuos.] Quinam sunt termini maris? Qui vectes & ostia, quibus eius ira comprimitur? Illi profecto, qui statim explicantur. Dixi, vsq; huc venies. Solum enim preceptum Dei, quod etiam insensibilia audiunt, cui rationis expertia obediunt, illud tenet, & ne terram habitabilem obruat, in mobili arena concludit. At linguam, vt eam cohiberet, ori, id est, perpetuo carceri, mancipauit, & quasi in cauea collocauit, dentibusque, quali fortissimis militibus, communiuit. Nec solum hac custodia circumdedit, sed & compedibus ac catenis vinxit (quæ sunt varia ligamenta, quorum gratia, lingua dicta est) & salua, quasi ceno, inuoluit, vt minus facile possit officere. Et quia hæc necdum sufficiunt, intellectu regit, & gratia protegit, ne terminos iustitiæ transfiliat. Vides linguam à Deo ipso ligatam & dominantam? Sed qui eam probe cognoscunt, maiorem illi in dies ab ipso Domino adhiberi custodiam cupiunt. Quamobrem? Eccelesiasticus orans & optans, ait: Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certum, vt non cadam ab ipsis, & lingua mea perdat me?] Et David: Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis.] O sancti & sapientes viri, quid petitis? Nonne linguam dentibus & labiis, tanquam muris fortissimis, satis custodiam habetis? Adhuc respondentis crudelitatem timemus, quia labiis & dentibus oclusa lingua solet ingentia damna inferre mortalibus, & ideo maiorem custodiam postulamus. Signaculum autem certum & ostium circumstantiæ, idem mihi significat, id est, debitam circumspeditionem: quam Deus ponit, sine quo incerta & inuites prouidentia nostra: & homo ponit, quia debet linguam suam diligenter obserare. Cui in Eccelesiastico dictum est: Ori tuo facito ostia & seras: & verbis tuis facito stateram, & frenos ori tuo re. Hos, & attende ne forte labaris in lingua.] Ostium, dicit, vt faciamus ori, & non murum, quem admodum notauit Hugo: quia non omnino loquendi facultas negatur, sed illicitus linguæ vsus prohibetur. Iure ergo viri in linguam adeo timent, quoniam iniquitum malum est, ex vno peccato saltans in alterum, & ex vna detractione aut maledictione in aliam proflitans. Iniquitum malum, non in eo, qui stultè loquitur, se continens, sed nunc hunc audientem, & statim illum, & postea omnes in similia verba deiiciens. Est quoque plena veneno mortifero, scilicet peccatis, quæ iam retulimus, & omnium iurgiorum & rixarum seminarium. Cuius causa de impiis dicitur, quod eorum os amaritudine plenum est: & venenum aspidum sub labiis eorum.] Quis negat linguam, in se membrum pestilens esse? Quæ, vt Bernardus ait, ligat, & ligari non potest, labilis est, & teneri non potest, sed labitur, & fallit. Labitur, vt anguilla; penetrat, vt sagitta; tollit amicos, multiplicat inimicos, mouet rixas, seminar discordias. Vno ictu multos percutit, & interficit. Blanda est, & subdola, lata, & parata ad exhaurienda bona, & miscenda mala.] Quis ambigat, eam plenam esse veneno, quæ non iam ictu, sed libilo ferit, & miserum susurationibus audiendis intentum interimit?

Sed hæc omnia postremo linguæ malo vincuntur, quia est velut quoddam monstrum, quasi ex naturis oppositis coagmentatum. Annon prodigij loco haberetur, si idem omnino fons aquam dulcem & amatam emitteret? Annon esset ostentum, si ficus uuas faceret, aut vitis ficus? Annon homines præ admiratione stupeferent, si viderent aquam saluam per

A se, in dulcem aquam conuerteret, aut dulcem in amarum commutat? At hæc omnia prodigia, in vnam tantum linguam conueniunt. Eâ enim Deum benedicimus, & homines ad Dei imaginem factos maledictione profcindimus: eâ veritatem & fallitatem, sermones viles & noxios profcimus. Ac propterea dictam est à Salomone: Mors, & vita in manibus linguæ: qui diligunt eam, comedent fructus eius.] Quia videlicet lingua bona, loquens vitam & fructus vitæ; & lingua pessima, loquens mortem, & fructus mortis subministrat. Lingua quoque vt arbor bona, à Deo creata est, vt bonos fructus veritatis ferat, & vt aqua dulcis, quæ bonis consiliis maculas proximorum abstergat, & tamen culpâ & incuriâ hominum fructus mendaciæ facit, & prauis consiliis audientes ad peiora conuertit. Opimè itaque ille philosophus, quem Plutarchus refert, interrogatus, quid esset in victimæ carnibus optimum & pessimum, linguam ostendit, quam, si bona loquat, vt principium multorum bonorum, optimam dixit, & si mala proferat, vt seminarium omnium malorum, pessimam pronuntiauit. Egregiè quoque Chrysostomus: Media vtriusque partis lingua est, & si vtriusque est, tu dominus es. Nam & gladius in medio positus, si quidem fuerit aduersus hostes atreptus, salutans accipienti reperitur: si verò tenentis visceribus inferatur, mortem præparat inferenti: non quia talis ferri natura, sed quia vtenis tale consilium est: ita & lingua æstimetur gladius in medio positus. Armetur aduersus peccata tua, non ad fratris plagam præparetur.] Et hæc linguæ qualiter Dominus exponens, ait: Ex verbis tuis iustificaberis, & ex verbis tuis condemneris.] Quia si fons iste sermonum, puram aquam sanctorum verborum scaturierit, ad loquentis iustificationem conferet, si verò ex illo aqua fetida prauorum verborum eruperit, ad eiusdem damnationem conducet. O igitur monstrum admirandum, quod ex vna quidem parte pulcherrimum, ex alia verò turpissimum apparet: ex illa vitam promittit, ex ista mortem irrogat! ex illa amicitiam nobis & vtilissimum, ex ista autem inimicitiam & infestissimum inuenitur! Linguam Deus bonam & naturæ congruentissimam fecit, quia ad necessariam manifestationem sensuum nostrorum, eam in ore collocauit, sed nos monstrum & ostentum fecimus; quia illi, quas Deus non fecit, culpas addidimus. Ipsa de se bona est, si eius naturam consideres, quia pars nostro corpori debita, sine qua in multis rebus muta animantia imitaremur. Ipsa quoque, si ad mores referatur media seu indifferens est, quam possumus in bonum & in malum voluere. At incautus & incircumspectis hominibus pessima est, quia eâ ad omnem perniciem & iniquitatem se armant. Nam quis, vt Nazianzenus ait, quot mala ex ea oriuntur, oratione consequi possit? Domini cum domo; si ira voluerit, urbem cum vbe, principem cum populo, populum rursus cum principe, statim ac sine vilo negotio committit, non aliter atque igniculus stipulam admortus, in magnum incendium citò excrefcens. Conuictores, filios, parentes, fratres, amicos, vxores, maritos, omnes denique, perfacile in mutuatam perniciem armat. Sceleratum hominem bonum asserit; bonum contra calculo suo perdit, subindeque sententiam suam tetexit, atque inuertit. Quis parem linguæ vim habet? Quamuis ea tenuis & exigua sit, nulli tamen rei tantum roboris inest.] Hæcille. Si tantum malum est lingua, & tam multum, lex malum, non naturâ suâ, sed vitio nostro, oportet, vt per uigiliam eam cohibeamus, & eius super-

Prou. 19. 21.

Plutar. li. de aud. en. lo.

Chrys. h. 4. ad B. pr. an. d. 1. To. 5.

Matth. 12. 57.

Nazian. orat. u. de u. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Eccl. 22. 33.

Psal. 140. 3.

Eccl. 28. 29.

Hugo. 2. de clau. s. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.

Psal. 133. 4.

Bern. lib. de inter. do. mo. c. 50.

flua, non gladio fetreo, sed gladio mortificationis refecimus.

De Peccatis Linguae in speciali, quae sunt abneganda.

CAPVT XI.

Iacobi 3.

BEATVS Iacobus Apostolus linguam, vt vidimus, fonti comparauit, ex quo dulcis aqua diuinarum laudationum, & amara multorum peccatorum, emanat.

Ad nos autem, qui linguae aegritudinibus mederi volumus, non pertinet nunc, rationem laudandi Dominum, illum edocere (quod suum inferius habebit tractatum) sed tantum a peccatis & lapsibus auocare. Communia ergo linguae peccata in medium proferenda sunt, & statim remedia pro eorum curatione describenda, quibus haec exterioris mortificationis tractatio concluditur. Nec polliciti sumus, omnia huius membri delicta proponere, quod inmensi laboris esset, & scopum nostrae tractationis excedit, sed tantum illa, in quae etiam iusti solent incidere. Quare nunc haereses, blasphemias, periuria, infamationes proximorum, contumelias, discordiarum seminationes, dolos & deceptiones in re graui, & alia similia monstra taceamus, & ea solum, quae solent inficere timoratas conscientias, explicemus. Haec vero duobus possunt comprehendi; nam aut dicimus, quae dicenda non sunt; aut tacemus, quae dicenda sunt. De quibus Gregorius sic ait: Duo- bus modis labiis delinquimus, cum aut iniusta dicimus, aut iusta reticemus. Nam si aliquando & tacere, culpa non esset, propheta non diceret: Vae mihi; quia taceui. Solum probat Beatus hic Pater silentio & taciturnitati culpam inesse: quod verò loquelae culpa saepissime adhaereat, ideo non probauit, quia apud omnes certum esse cognouit. Si quidem cum bona dicimus, ex multitudine tantum verborum peccamus: vt constat ex illo Salomonis: In multiloquio non deest peccatum: & cum sanam doctrinam effundimus, delinquimus, si non ordinatè & debito fine proximos edocemus. Quin & delicto non vacat, (quod certè absque timore & rubore scribendum non esset,) si quae aliis ingerimus, nequaquam aut sopore aut desiderio praestamus. Quod idem Salomon aureo prouerbio confirmat: In omni opere erit abundantia: vbi autem verba sunt plurima, ibi frequenter egestas. Est ac si diceret: non in loquendo, sed in agendo virtus sita est: nec iustus est, qui bona dicit, sed qui bona bene actione complet. Quod patentiùs docuit Dominus: Non omnis, qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum, sed qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, hic intrabit in regnum caelorum. Et ob eandem causam illos reprehendit, qui verbis suis alligant onera graui, & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. O quantum iudicium nos manet, qui multa dicimus, & pauca complemus; at saltem ad nonnullam excusationem nostram multa praestare cupiamus. Sed relinquamus ista, & consideremus, quod si in ipsa quoque loquutione boni, culpa se immiscet, quanto magis in locutione malorum & inutilium, dominatum obtinebit. Possumus ergo dupliciter lingua delinquere: nimirum si mala aut bona non bene dicimus, aut si bona, cum oportet proferte, tacemus. At quia haec nimis generalia sunt, ad specialia, & eo ipso magis vtilia, descendamus.

Tom. 3. li. 11. p. 2.

Gregor. 3. mor. c. 8.

Isaia. 6. 5.

Prover. 10. 19.

Prover. 14. 28.

Matth. 7. 21.

Matth. 23. 4.

Primum linguae peccatum, Detractio, §. I.

Delinquit igitur lingua, primò, si adhuc de rebus leuioribus fratrum detrahat, & se non à leuissima quoque murmuratione custodiat. Pessimum vitium est, detractio, quam pessimus pater genuit, & infamis ac putidissima mater parturuit. Pater detractiois est, peruersus appetitus, ex corruptione naturae progenitus, quo ad gesta aliorum carpenda, & vitas fratrum rodendas inclinatur: Mater esse solet inuidia, qua de bonis aliorum dolemus: aut superbia, qua ipsos in corde nostro despiciamus. Ex his autem parentibus, quae soboles nisi pessima & absurda succreant: Certè magna est detractiois foeditas, quam Dominus ad incutiendum nobis timorem, oculis etiam carnalibus patefecit. Cum enim Maria, soror Moyfi fratri suo misericordè detraxisset, apparuit candens lepra, quasi nix: non solum profectò, vt detractiois poenam sentiret, sed vt in qualitate poenae illi illata, Dominus huius vitij foeditatem demonstraret. Nam sicut lepra carnem depascit: ita detractio mentem detrahentis inficit, atque consumit. Hoc autem fuisse consilium Dei, Ephraem manifestè fatetur: Descriptione Mariae Prophetissa, nobis veritatis exemplum exhibuit. Nam aperte corpus illius lepra occupauit, quia clam lepra peccati animam suam infecerat. Ex manifesto eius malo peccatum innotuit, quod latebat. Ex teterrima illius lepra docemur, quam graue ac detestabile vitium sit, obretractio. Corpus, quod lepra infectum cernebatur, velut speculum quoddam fuit animae, quae non respiciebatur, cuius indicabat maculam: Ex illa carnis corruptione patefactum est, quomodo hominis maledici ac detractoreis corrumpatur animus. Per hominem vero detrahentem, hominem suum interiore intellexit. Nam sicut illa defecerat à fratre suo, ita & ab ipsa proprium corpus defecit, vt ex semetipsa charitatem addisceret. Hæc ille. Optima est leprae & detractiois comparatio; quia sicut lepra omnes corporis partes inuadit; ita detractio totum detractorem exedit. Cor detractoreis percutit, iuxta illud, quod scriptum est: Malus homo de malo thesauro cordis sui profert malum. Ipsa detractio hominem malum fecit, & abditum cordis eius pessimum reddidit. Linguam inficit: vnde Ecclesiasticus laudans Dominum dicit: Liberasti me à lingua coinquinata, & à verbo mendacij. Quid enim, nisi detractio linguam contaminat, quae omnes fordes, id est, peccata, & defectus fratrum sub detractoreis lingua recondit: Virtutes destruit, secundum illud: Flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguae comminuet ossa. Ossa enim, secundum Gregorium, virtutes significant, quas lingua maledici non tantum in proximo eleuat, sed & in semetipso consumit. Ac tandem detractio nihil sanum in misero detractore relinquit. Quare Paulus de detractoreis ait: Multum proficiunt ad impietatem, & sermo eorum, vt cancer, serpit. Nam quemadmodum cancer, paulatim cuncta membra corporis occupat: sic detractio cuncta interiora corrodit.

Cum tantum malum sit detractio, à iustorum familiis penitus releganda est. Et vt dixit Basilii de detractore, ac de illo qui detractorem auscultat: Exterminandi à reliquorum societate ambo: Detrahentem enim secreto proximo suo, hunc persequeretur. Et alibi dictum est: Detrahentem noli libenter audire, ne suscollaris. Nec homo se excuset, dicens, quia de rebus leuissimis ac nullius te-

re mo

Numer. 12. 10.

Ephr. de verbo lingua.

Lucæ. 6. 45.

Eccle. 51. 7.

Eccle. 28. 21.

Greg. in Psal. 7. parit.

2. Timoth. 2. 17.

Basil. reg. 26. ex breuioribus. Psal. 100.